

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Ekendberg*
Härad: *Färs* Adress: *Lund*
Socken: *Vamb* Berättat av: *Nils Bergström*
Uppteckningsår: *1936* Född år *1903* i *Malmö*

Uppteckningen rör *Fiske*

Skriv endast på denna sida!

37 sid.

Frågor.

- s. 13. Användes samma not för dragning från land, från båt och på is.
- " Vad är skillnaden mellan kabo och kil.
- s. 14. Dras man ännu vinter not? När?
- Har man någon särskild utrustning vid notdragning på vintern? T. el. dragelar, slädar, stänger att skjuta noten under isen med?
- s. 14. Har man inte en särskild not vid notdragning från båtar? Vad kallades den i så fall?
- s. 14. Hade man något att lägga notkroarna om vid dragningen? Hade man spel eller drog man för hand?

5180

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vambögen är den största bögen. Skene och gränsen till
Vombö, Öres och Karlösa sjöar. Den är omkring 2 1/2
mil i omkrets. Den genomflytes av Karlösaån. Den huvud-
saken näring är fiskeri samt något bryggeri.
Fisket som näring bedrivs utom mig endast av Årda-
klöster, som ligger på andra sidan av sjön, här mitt
enot. Själva arrenderas jag fisket här.

5180

De redskap som jag klar för att få förstå med, är
flera men nästan samma som i andra engins om vid
Linnéhuset.

Några fakta avseende för förståelse för
dessa ha vi några notiser.

2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2/ Ryospro. Se kallas när ruser eller bommar.

Man kan särskilt sådana ruser för att ta åt med,
men även för att ta gadda med.

Man släpper på en rusa mellan det stuvformiga nätet
och bägen eller bygglarna, som de här benämns, som tjäna
till att hålla nätet utspänt i trästötningen. Vanligen
har man 5-6 bygglar i en rusa. Varje byggel sitter på
en alus avstånd från varandra. Den yttre bägen är
stort om sedan minskes storleken på bygglarna. Dessa
är 130 cm om sedan blir minskningen 3-4 tom för
varje byggel. Vid storbägen sitter fästade två demar.
Vid påstötningen av bygglarna på ryggen dras de
genom nätet liksom man ibland finner särskilda oru-
mskor, som dessa sitta fästade i. Bygglarna är
gjorda av grenkäppar men i unga ruser används
man bambu. På själva nätet kan man se olika
mönster. Den baksida kallas som kallas för gärdan och

den främre delen, som kallas skub men här för
 "pimp". Modstörleken i frögården är 20 varv per aln
 och i gränsen 28 varv pr. aln. Man talas för nålebs
 tycklek eller grov och förbändlek. Man har både strö
 och mindre usor. De fina tättar man i skömmen,
 medan man sätter de mindre i tjätra tjö. I armarna
 är modstörleken 28 varv per aln. Man har örn usor,
 där den 16 varv per aln i usan, 20 varv i gränsen
 och 20 varv per aln i armarna. På armarna har man
 ofta och undertälst liksom på nath, men man sätter
 på örn tälsten hök och på undertälsten sten. I stället
 har man som sänke en grovkätting, som sitter
 mellan armarnas bredd. Den fänsas till att hålla
 fast usan vid botten. För att ytterligare hålla
 usan i en fast ställning har man pålar, som
 är fästade i marken i vardera armen och gränsen
 och kallas för "pimpapålar", samt i frögården.

5180

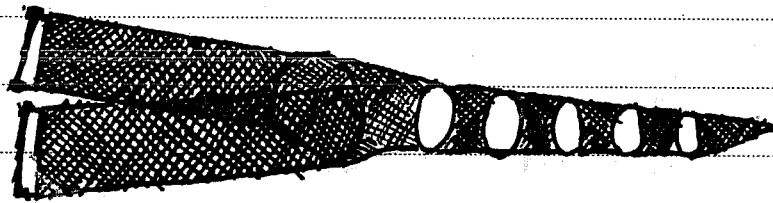
5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För att kända att rusna frösträs, så trökar man
sta upp dem då de äro de' och ställa dem i ena färd slän och
arinet, som har salt sig fast i dem. Sedan hänger man upp
dem till torkning. Den mer noggrann torkningen av rusna
gör man oftast en gång i månaden. De' läsa man dem
hänga utopande några dagar. I den tidigt ser man öro dem och
en nättel kan gälla smides på något ställe, lagas man
dem med smulstod (vib.). I bland barhar man dem,
för att de bättre skall kunna mörkled vattnets fristande
inverkan.

Här hade man en liten bod, som man hängde
upp fröredskapen till torkning i.

5180

Rusa. Stor eller liten

Skriv endast på denna sida!

6.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

c. Späto-fångande nät.

Man har här både gädd och abborrarna. Materialen i nätet utgöres av bomullsgarn 12 nålsträckt. Men viljer mellan öre- under och tidstalen. Torus fälten settas höll på en alus ooständ. På under fälten har man sten eller järnringar, på 5-7 tum storlek. Man har både storbänder och småbänder mat. Vanligen är dessa 10 varer sp. aln. För abborrarna är måkstorleken 13 bord men för gäddarna 11-12 bord. Man bor nästan spär. Korset bindes ned öre-tälten med segelgarn medan spärva nätet får löpa fritt mellan dem. Samma är friskårandel vid underfälten. Spärva tälten är gjord av hampa. Stenen är fast i segelgarnshaken. Både gädd- och abborrarna är c:a 40 m. långa. Man brukar säga, att det går 3 rätter (stumpar) på ett garn. Garnen är alltså lika långa men blar är att om manarna är små, bli antalet mindre.

De sättes ut på dagen eller kvällen eller bättre såg
dessa om kvällen på vägen, när gäddan leker.

Någon sättes vanligen ut på sandbankarna på
de ställen, där fisken har sin lekplats.

För att utmärka nätet såg, har man en tom vild härsjöl
sändels våhare utan här användes man enklare anordning.

Man sätter fisk i nätet den första och i ena änden på
dena har man fisk en rät ston sten om i den andra
den kork.

Nätet är 5 fot djupt.

Man har används denna nät som för fångst av brallen.
Skä måla man ha grövre maskor på övre och under-
delen.

För att locka näten från fiskes sönder, hängs man upp
den till tröskning antingen medelbart efter varje viltning
eller om skä inte några längre tid, efter upptagningen. Skerförmåna
måla man släpa den noga, så att man får bort den om

och annat sådant.

Man sätter näten både på djupet och grunt vatten,
speciellt i rännarna.

För att binda att nätet frättes impregnera det
med något ämne. Här användes jag katechu, som
är ett utmärkt medel. Man kallar detta för att man
barkar den. Man tar till 100 liter vatten omkring 2 kg.
katechu. Man har här i boden en ugn med ett stort kar.
Här kokar man vatten och den färdiga katechun ^(som boka) som
sedan läggs när nätet i det hetta vatten och låter
det ligga, där en stund. Sedan tar man upp näten, när
de blivit färdiga bruna och hänger upp dem ^{färdig} förbrukning.
Man kan även hälla det kokhotta vatten över nätet
i kar och sedan låta den ligga där, till vatten
kallare, ibland ändå till ett dygn och sedan tar man
upp dem och hänger dem till förbrukning. För när nätet
förbrukat färdig, kan man koka det i en sådan lösning

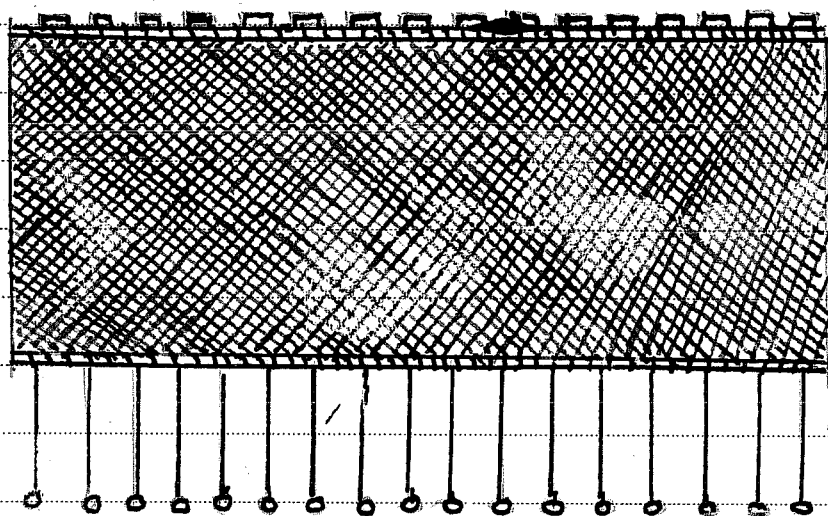
flera gråer till man erhåller den önsade färgen.

Man hänger upp nätet till förklaring på färske
förklaringar. Den rad förklaringar, som man placeras på
en öppen plats, stöts ned i jorden med sin nedre ände om
7' den övre kan man de kommitande kistarna eller de åtta
önsade jämbrokar, som i korta. Man sätter dem på ett visst
bestämt avstånd från varandra. Vid förklaringen läggs öns-
talnen om den ena om den andra i ordning och
något kommer således att hänga utskädd mellan
dem. Dessa kunna då antingen i längdriktningen
eller i breddriktningen.

5180

//.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Näl

Skriv endast på denna sida!

Notas.

De notat man använder hvar landnotat. De olika delarna på noten kallats aernamork halvön. På aernam finns liksom på ett näb öar och under-täl. På övertälren är fastsatt korh, benden med segel-garn vid tälren, på ett avstånd av 1 alm mellan varje korh. Den är dragen genom måtnaderna, så att aern lojra fritt på tälren. På undertälren sitter smärre fjätal i handar och avståndet mellan varje hand är 3 alnar. Den not, som vi ha, är 80 m lång. Tarmarna är djupa 2 m. men ^{består} ökas, så att del i halven uppgår till 4 m. Måttstodden är 16 var per alm. Material till noten är bomullsgarn 12/tolvhårigt med en tälarna är gjorda av champ. Även på undertälren lojra måtnarna fritt mellan handarna. Den på förmiga näb öar, benden, i vilken fiken under del noten dragas genom vittnet

samlas, sitta på mitten. På båda sidorna sitta de andra
och de i de andras ändor fastade dragfinsena. För att
roten bättre skall släpas på botten, är underfäbren "stend".
Dragfinsarna är av hampa. De äro på den ändens öre
och nedre län. Markerna i roten är onöjsk i båten och strö
från längre ut på de andra man kommer. Detta beror på
det hårda fallet, att fören fril vid båten och många
igenom roten. Det skulle även onödigtvis tränga den vid
dragandet. Det är viktigt, att botten där den skall dra
är så fri som möjligt. Riktnätsarna drags i allmänhet lika
i båda ändor. För att kunna anpassa dragningen är
linorna ibland försedda med snören på vissa be-
stämde avstånd. De drags upp på land, is eller i båt.
De användas allmän i ena eller båda. Vid
volddragningar, som man roten på längre ut på land
som dragfinsens medgård. Dessa är ibland
300 cm. långa. Vid dragningens slut en man på

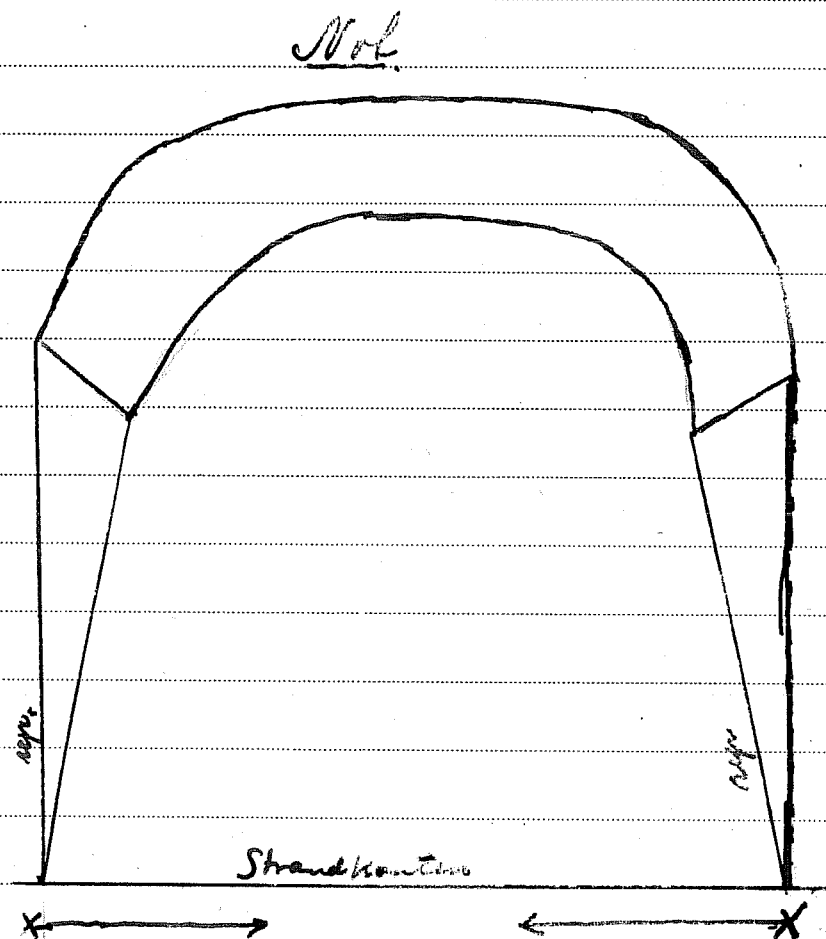
land om hållen i den ene linan, medan trå stegen
befinner sig i en båt, som den ene rör från land medan
den andra hållen i roten. Sedan man kommit så
långt ut som draglinan är långt till, sänks roten
senare parallellt med land. Sedan hela roten sänkt,
håller den ene i ~~andra~~ draglinan, medan roten man
frilägger båten mot land. Roten kommer således att
läggas i bekvämlig formig båg. Sedan båten rots
rakt emot land, går den mannen, som håller i andra
draglinan ut den, som håller i första linan och
varandes och drar sedan på sauma gång roten
mot land.

Man kan även dra roten om vintern, då sjön
blir isbelagd. Då har man en ^{red} draglina
sakar i roten, som lägges ut roten i en sedan
dras upp den igen.

5180

15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

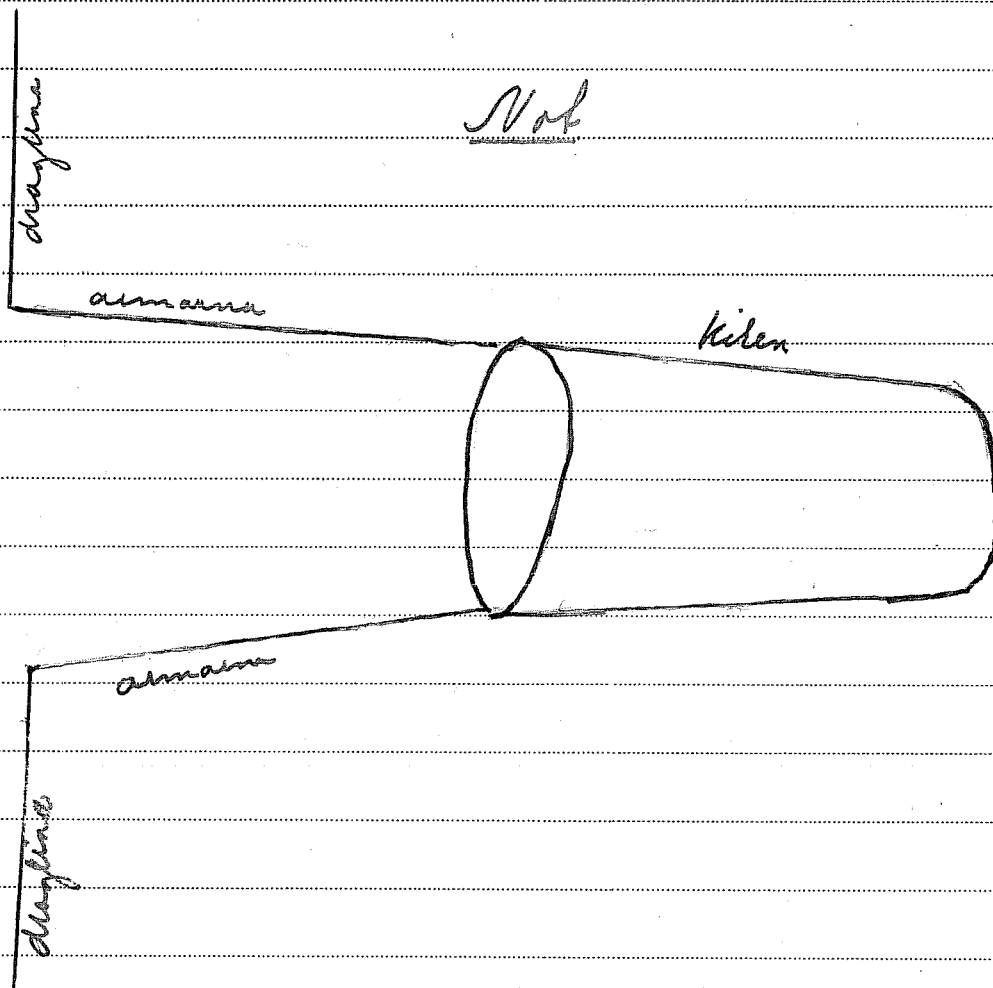

** Frågusmer, den draga nolla enkl vandra.*

Skriv endast på denna sida!

5180

16.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

Bothugarn

Ären här användes en nätbetinga. Den är försedd med tålnar, öre- under och sidotålnar. Ått fjärdel av den med tålnar kallas att br. nätet. De gånar är olika materialbaserade bomull, hampa. Små nät ha trågar tålnar, medan större nät ha grövre tålnar av hampa (manillas). Öretålna är vanligen försedd med fjärdel av kork. Underbågen däremot har sänke av smisten, som fästs i fäshilda hankar. Denna fjärdel till att hålla nätet upprätt i vattnet, oöfverflödar det ^{pe} (vatten). Att märkas är att tålnarna drages genom nätet, så att makarna är fritt flyttbara mellan de främre bänken. Det yttersta varvet kallas bomugo- varvet, då det tjäns att fästa nätet vid tålnen genom att frös på detta. Mellan denna s.k. förmark som med dubbla hankar fästs vid tålnen. Främre i bånd garn är nägon mellan liggande grovhet. Själva

matel har då ark finaste garnet. När båt vara nog med
 att se till att makarna sitta på lämpligt ordland
 påd varandra. Det är av betydelse för fruktbarheten.
 Långa botten garnet består först av en arm, som
 är mycket lång. Den är vanligen mellan 200-
 300 m. Sedan kommer två stycken "stach armar".
 Både öv- och underblåsen på denna är av manilla-
 champa. De är endast 15 m. långa vardera och
 sätts i vinkel. På underblåsen finns grova botten garn.
 Sedan kommer ett entyg, som är försedd med botten,
 det är ett lodengarn och sedan finns en ålvara,
 utan armar, så att piospen läggs alldeles antill
 ålvara garnet. Långa entyget är 3 m. långt och
 30 varv på aln av makarnds storlek. I fland är samma
 måtstreck i hela garnet. Långa botten garnet är $L = a$
 14 m. i omkrets. Sist näs fides till rums strub.
 Långa ~~utan~~ utan armar är en m. lång. Den har

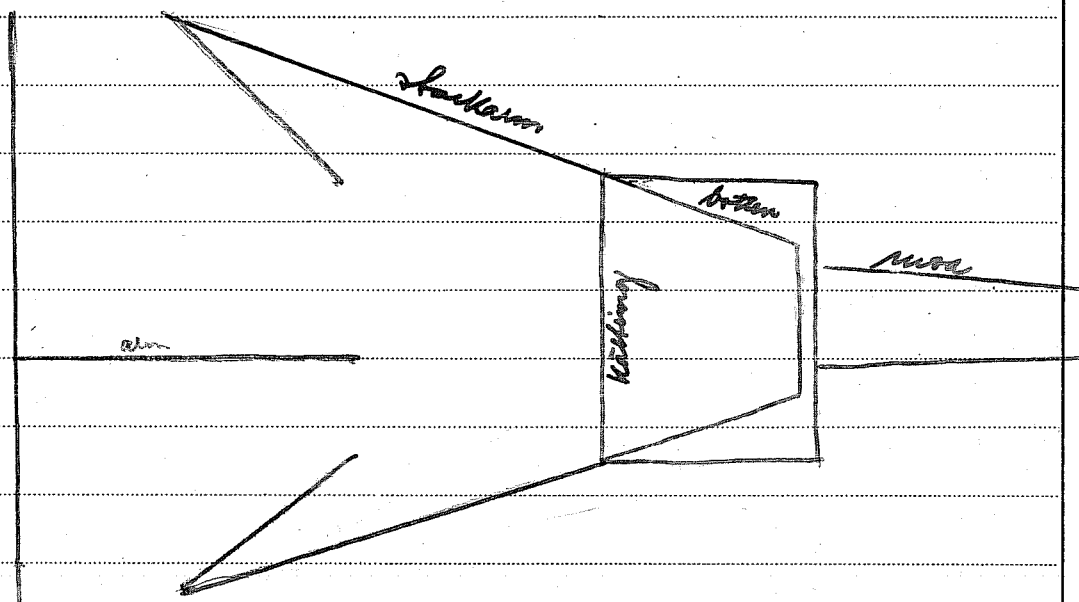
8-10 byggar. I rumen finnes trevne enlöper.
Dessa gälar vättes från gatan ner till botten och
hålls på pålar, som äro fastade i botten.
Man kan sätta ut dessa gälar från i början
på våren till november månad på korta.
De hålls ute hela tiden. Men vanligen får man uppfylla
dem en gång månaden och fyller dem.

5180

20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bottengraven (egen ritning)

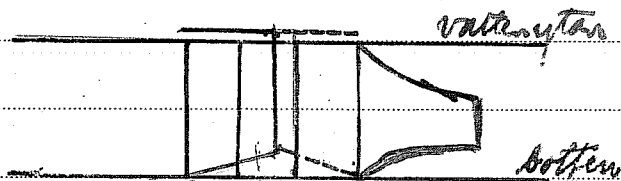
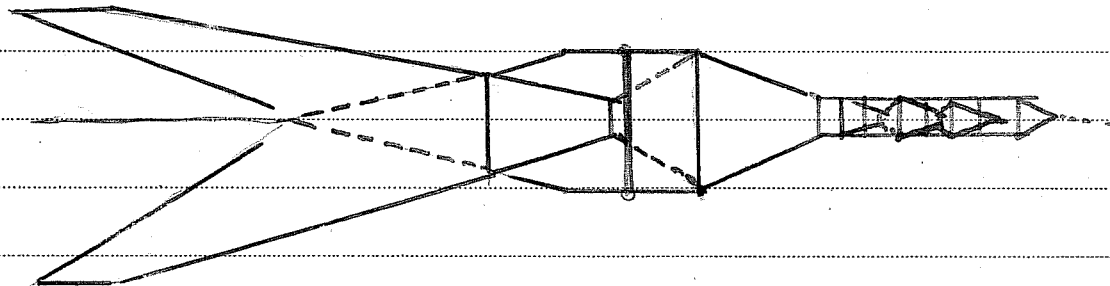

Skriv endast på denna sida!

5180

21.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skibottesgarn

Skriv endast på denna sida!

Ständkudd

Vid alla anordningar man betö av levande eller död däddjisk.
På reder kan man enkel eller dubbel bråk, försedd med
träs av metall bråk, vanl. mässings bråk. Tården är fast
i en 10-15 cm lång bina, vars ändarna ände är fast-
gjord, vanl. vid en stake, som slår snett uppåt i vattnet.
De sättes vanligen i varsen, där vattnet är grunt. Men
kan oer sätta den fast vid en stake på land. På vinter-
tiden, då isen är tjock, fasts reder på kygge, som
dagges träs över en vake i isen.
Reder är vanligen ländad på en klypa eller annan
satt, så att den lätt kan lyftas af.
Det är speciell grädd, som man får på sådana
bröken.

Långvet. Skallskan.

På denna är korna fastade på två meters av-
stånd från varandra vid en färg som är en halv meter
lång och sedan är dessa virade omkring en lång linä,
som är 200-300 m. lång. Vanligen har man 100 korna
på en linä. När man sedan läggs ut ur, finner
man ibland flera sådana linor, så att 600-800
läggs ut på en gång. Till ur användes vanligen
bomullsgarn nr 12 tvärbändigt eller till färderna
nr 12 tvärbändigt. Om korna är fastbundna
vid ur, har man den i en långvolsladd eller
ett tråg, där betena läggs i rader, fäktas av
sand för att ej tränga in i ur vid utläggningen.
Vid upptagandet fästs korna på en klara
streck. Till korna användes vanligen snellikor
vanligen nr 1. Den sådan längs agnas med
daggmask, död eller levande knäfska, som fästs genom

5180

att huden stulles genom ryggen under ryggen.
Fenon. Reren lägges på djupa vatten (3-4 m)
på botten. Man sätter den på botten och drar
den på morgnen.

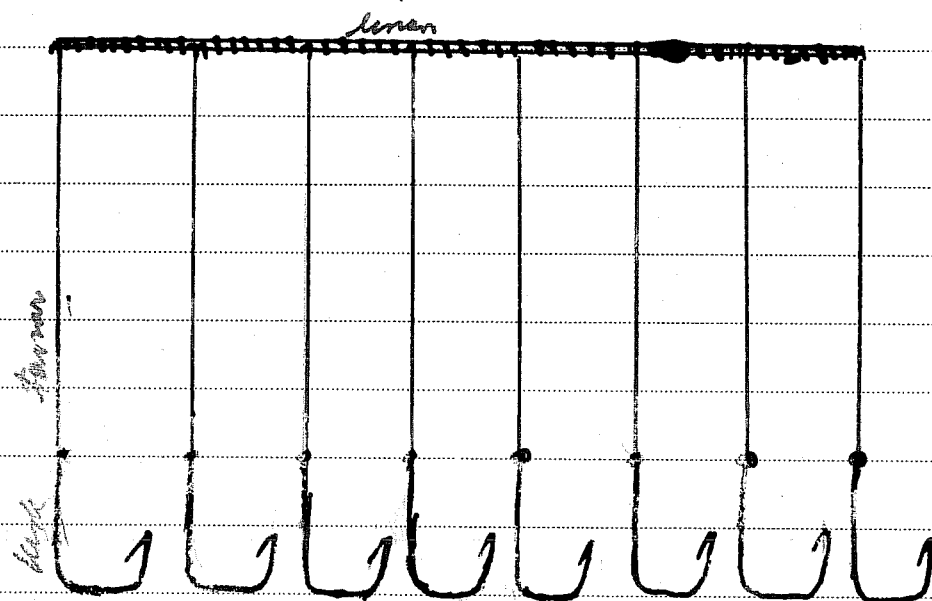
24.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5180

25.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stycke

Skriv endast på denna sida!

5180

26,
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVGårdekrökar.

På denna ser vi ena en 100 m. lång. Krokarna,
som vanligen är metriska n: 23, sitta på
den fast, som är en hal metris lång. Krokarnas
småa varje krok är två meter. ^{ser} Krokarna
göda av gröna bomullsgården, rentligen vidträd
eller förträd. Här användes man sådant
flöt, som utgörs av kott. Man har satt en
krok mellan varje krok och en sten som täcker
småa varje 10 fad. Krokarna. På det sätt kommer
vatten väderis att ligga på ytan och på botten.
Den kommer att röra sig upp och ned från ytan
till botten. Den sättes ibland på grund och är
på djupet vatten. Detta beror på sin förhållanden
i botten. Som igen på en sådan ser användes
dessa levande flöt, som fästes genom att kroken
sticker genom loppet under ryggskenan. Den

5180

Sådan ser sattes man ut på vännen. Sedan
gav den sluten hel vecka utan att få upp.
Man vittgas den emellanåt varje morgon.

27.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5180

Slåne

Slåne man användes här, är vanligen
underslagskåror. Dessa kallas här för "Ljersar".
Slåne består av en båg, som är fri genom den
redkångande nålen. Slåna är $\frac{1}{2}$ m. i bredd
medan spår nålen är en halv m. djupt.
I nålen är markotviken 20 varv pr. aln.
Material är bomullsgarn 12 mörkdyg.
Spåren boggeln är av järntrå eller järn.
Man använder denna här för att ta upp
fisk ur sampana.

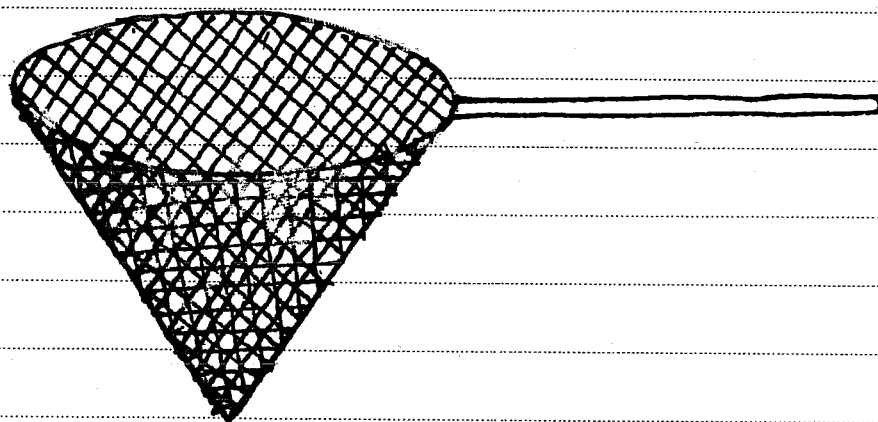
28.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5180

29.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Undertagelär ("tejs")

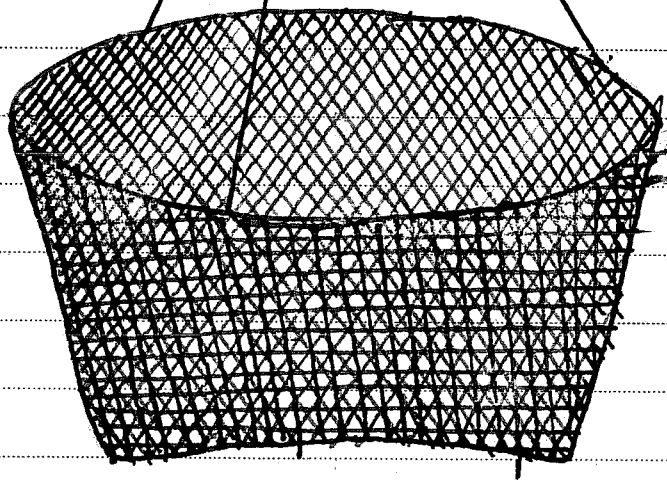
Skriv endast på denna sida!

5180

Man tar upp bete här ej med härt ut
med en s.k. "syfning". Skenan består av en
båge eller ring av järn, som är 1 m. i diameter.
Skenan är tråd genom nålsäck, som är gjord
av mycket fint bomullsgarn, 100 sekträdde.
och maskstorleken är 50 varv p. alm. Sjåsen
nål är en meter djupt. Något dräp föres
ej. Fångsten sker dången, all härn förs
härn med nål ytan s.k. halas sedan upp.
med hjälp av snören. Nålens mått vara så
lång, att betet ej kan komma igenom. De härnas
sändes med öns förhållande till platser, där före
kommer. Ibland användes man särskild tätt för
att locka den öns härn.

30.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5180

"Syling."

Skriv endast på denna sida!

31.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

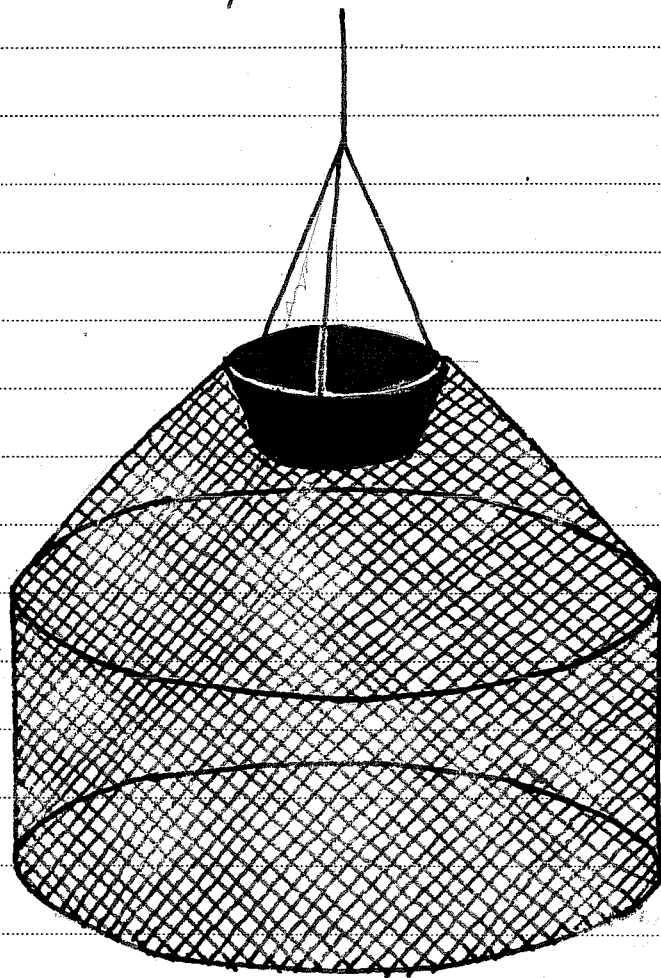
5180

32.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den kräpplur består av två runda mellemlingor,
den ene orange den andra röd på något avstånd från
varandra och alla två i en trätt med smala ändar
vänd nedåt. Över ringarna och tratten är sprut ett nät,
på attlunda trattens mynningsöppningas fri. Sjätte
turen är en skål med hög. Måttet denna är knappt
med nr 1/2 fullt på dyg bordslagen. Mått storleken i
mål är 28 val pr. alm. Trattmynningsen är omkring
20 cm. i diameter.

5180

Kräpplure.

Skriv endast på denna sida!

33.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skåne

Färs

Vombo

nytt år 1986

5180

(nytt E. Gundersen)

Bor. Mts Bergström

född 1903 i Kalmar

Vi använder här för första gången flakbräddade

eller. På denna är bräddens antal fyra, på den andra
tre, den ene är 5 m. lång och 1 1/2 m. bred.

På denna finns två toftor, en tofta och en akts-
toft. Fritoft saknas.

Skåne, som är två till antal, är runda och är skalflet
och sedan flata vid adskiljning. Vid användningen sitta
de i jämn utrymning. Dessa sitta i träklumpar på mitten
av båtsidorna.

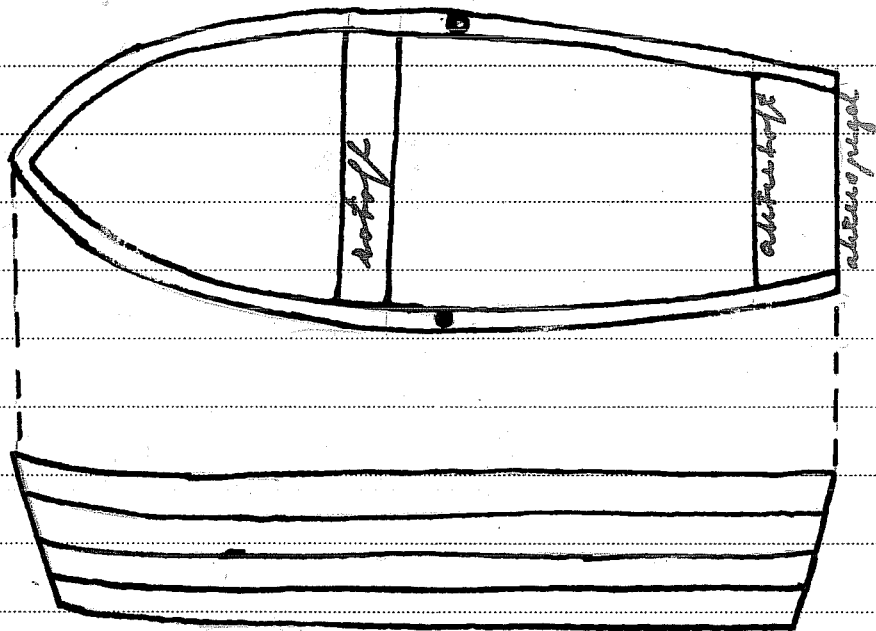
34.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5180

35.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Flatbottmad skia.

Skriv endast på denna sida!

5180

36.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sra.

arkad

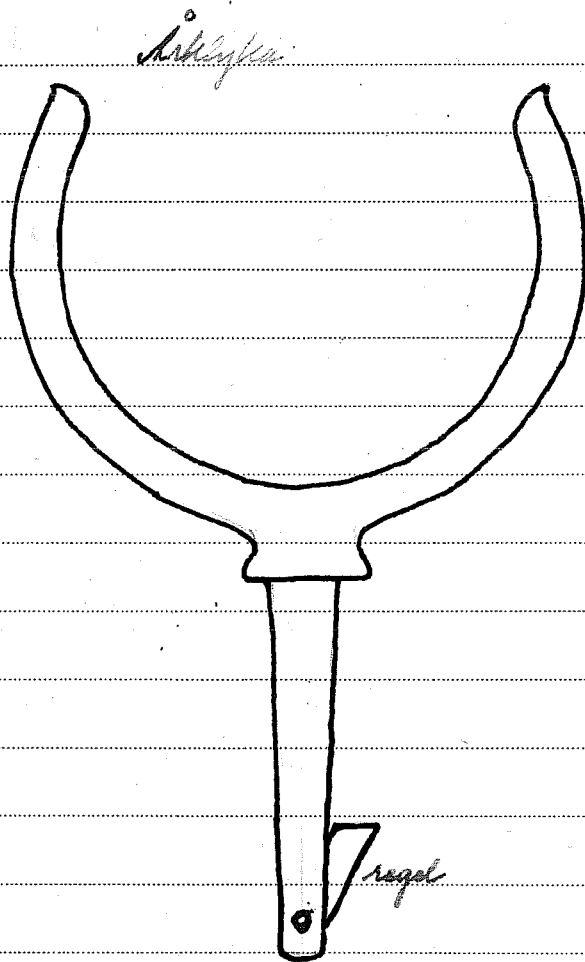
arkaff

handgrip

Skriv endast på denna sida!

5180

37.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!